

© ANNE VANDENBOSCH

BEPERK JE BIGGENUITVAL

De voorbije jaren voerden ADLO en het Praktijkcentrum Varkens heel wat praktijkonderzoek uit onder de vorm van demonstratieprojecten. Enkele rentabiliteitsbepalende factoren werden recent nogmaals toegelicht tijdens een studiedag.

– Anne Vandenbosch

DGZ Vlaanderen was onder meer partner in een project rond doodgeboren biggen en biggenuitval en een project over gezond drinkwater. Tamara Vandersmissen lichtte de aanbevelingen uit deze projecten toe.

Meer biggen door minder uitval

Tussen 2010 en 2012 werd door de projectpartners DGZ Vlaanderen, de faculteit Diergeneeskunde UGent, ILVO-Dier, KH Kempen (nu Thomas More), KU Leuven, HoGent en PVL Bocholt nagegaan hoe het aantal doodgeboren biggen en uitval van biggen op het moderne varkensbedrijf kunnen worden beperkt.

“Het is belangrijk om als zeughouder een goed zicht te hebben op de biggenuitval op je bedrijf”, benadrukt Tamara. “Zo kan immers een mogelijk probleem zichtbaar worden. Een correcte registratie is dus absoluut noodzakelijk. Je hebt namelijk verschillende soorten uitval. Via managementprogramma's kan je objectief gegevens verzamelen. Bij gebruik van zeugenfiches moet je steeds op eenzelfde manier noteren. Je moet onder meer een onderscheid maken tussen doodgeboren biggen en biggensterfte in de kraamstal. De oorzaak van de uitval op je bedrijf bepaalt ook de aanpak. Hoe meer infor-

matie je vergaart, hoe gericht je aanpak kan zijn.

Een belangrijk element in deze problematiek is de pariteitsverdeling van je zeugen. Een mooie verdeling is ongeveer 20% eersteworpszeugen, 10% vijfde-worpszeugen en 10% zeugen met meer dan 7 worpen. Wanneer je bijvoorbeeld 40% gelten hebt of 40% oudere zeugen, dan is de verhouding uit balans. Bij een teveel aan jonge zeugen produceer je minder biggen, een teveel oude zeugen verhoogt de kans op doodgeboren biggen. Je moet dus een correct vervangingsbeleid hanteren. Zo heeft een zeug met veel doodgeboren biggen bij de volgende worp tweemaal zo veel kans om opnieuw veel doodgeboren biggen te hebben. Je mag dus niet te laks zijn in je vervangingsbeleid.”

Tamara wees erop voorzichtig te zijn met partusinductie. Partusinductie versnelt de start van de geboorte. “Heel wat zeughouders doen een standaardinductie van hun zeugen zonder rekening te houden met de werkelijke duur van de dracht. Wanneer je je gegevens goed registreert, dan ken je nochtans de gemiddelde drachtduur van je zeugenstapel. Uit dit project bleek dat je best maximaal 2 dagen vooraf de zeug indu-

ceert, maar bij voorkeur na dag 114 na de laatste inseminatie. Induceer bij voorkeur enkel de zeugen die laattijdig dreigen te werpen. Het is belangrijk om naar de individuele zeug te kijken. Maar dit betekent dus ook dat je binnen je stapel in de kraamafdeling meermaals zal moeten induceren en niet zomaar alle zeugen tegelijkertijd.

Partusinductie gebeurt meestal met een intramusculaire injectie van prostaglandine in de nekspier, al dan niet 24 uur later gevolgd door een injectie met oxytocine. Ook dit laatste is best geen standaardtoepassing. Het gebruik van oxytocine is enkel zinvol als de geboorte niet voldoende vordert. Gebruik het bijvoorbeeld ook niet bij een zeug met krampen. Een dosering van 1 ml, toegepast in de kling, is zeker voldoende. Een bijkomend aandachtspunt is dat je bij het opvoelen rustig en hygiënisch te werk gaat. Om de zeug vlot te laten werpen, mag ze geen obstipatie hebben. Voorzie daarom rond het werpen ad libitum water in de kraamstal. Je kan de drinkwakken rond het werpen vol water zetten en de zeugen zelfs recht jagen om ze te laten drinken. Zorg ervoor dat je ziet dat ze drinken. Een minimum aan voeder (1,5 kg), ook op de dag van het werpen, is noodzakelijk. Een

specifiek werpvoeder met veel vezels vermijdt constipatie. Het is evident dat je stress rond het werpen best vermijdt. Verhok de hoogdrachtige zeugen dus niet vlug de dag voor de uitgetelde werpdag naar de kraamafdeling, maar breng ze 5 à 7 dagen voordien al naar die afdeling. Het wassen van de zeugen bevordert de hygiëne, maar let op met koud water. Dat is namelijk een stressfactor die doodgeboren biggen kan veroorzaken. Zorg er ook voor dat zeug zowel als biggen in een correcte omgevingstemperatuur terecht komen.

Gezond drinkwater noodzakelijk

Het tweede project dat Tamara voorstelde was een samenwerking tussen DGZ Vlaanderen en Inagro (toen Pival). De kwaliteit van het drinkwater op 25 varkensbedrijven en 25 rundveebedrijven werd gecontroleerd. Een eerste staalname gebeurde aan de bron zodat de kwaliteit van het uitgangswater gekend was. De tweede staalname deed men aan de drinknippel of aan het einde van de leiding. Hierdoor kwam de drinkwater-

.....
Wanneer de waterkwaliteit aan de bron oké is, is dit niet noodzakelijk ook zo aan het einde van de leiding.

kwaliteit in de leidingen aan het licht. Dankzij deze 2 staalnames kon ook het effect van het eventuele gebruik van ontsmettingsmiddelen worden gemeten. Tamara: "In dit project bleek uit de staalnames aan de bron dat boorputwater meestal van goede kwaliteit was. Hoe dieper de put, hoe beter de kwaliteit. Wanneer de drinkwaternormen werden overschreden, dan was dit voornamelijk op bacteriologisch vlak en dan meer bepaald vooral bij alternatieve bronnen zoals regenwater, uit een open put of silo. Wanneer het water aan de bron een slechte kwaliteit had, resulteerde dit – logischerwijze – aan het einde van de leiding ook in een slechte kwaliteit. Anderzijds kan men niet stellen dat wanneer de kwaliteit aan de bron oké is, dit aan het einde van de leiding ook het geval is. Vaak vormt er zich een (ongewenste) biofilm aan de binnenkant van de leidingen." In tabel 1 krijg je een overzicht van enkele binnen dit ADLO-project geteste ontsmet-

tingsmiddelen die in staat waren om de biologische kwaliteit van het drinkwater binnen de norm te brengen. Elk van de geteste middelen heeft echter voor- en nadelen. Gezien het belang van drinkwater van een goede kwaliteit voor de dieren is het aangewezen om dit zeker jaarlijks te laten controleren, zowel aan de bron als ter hoogte van de nippel, en zowel bacteriologisch als chemisch. "Om een goede kwaliteit aan de nippel te garanderen, moet je vertrekken van goed water aan de bron. Diep grondwater blijkt dus een

In dit laatste geval spoel je best goed de leidingen vooraleer ze te hergebruiken. Ook na inzet van vitaminen, suikers, elektrolyten, antibiotica ... spoel je best eens extra. In stallen met een hogere omgevingstemperatuur, bijvoorbeeld in de biggenbatterij, is het risico groter dan in koudere stallen." Tamara verwees nog naar de diensten van DGZ Vlaanderen. "Je kan het drinkwater op je bedrijf (laten) controleren. Hiervoor zijn er specifieke recipiënten en is de nodige informatie beschikbaar voor een staalname. Er kan ook een staal-

Om een goede kwaliteit aan de nippel te garanderen, moet je vertrekken van goed water aan de bron.

Tabel 1 Eigenschappen van enkele ontsmettingsmiddelen - Bron: ADLO

	Actief chloor	Peroxide	Chloordioxide	Elektrolytische ontsmetting
pH	pH-afhankelijk (neutraal tot zwak zuur)	pH-verlagend	pH-afhankelijk	optimale pH 6,5-8,5 pH-verlagend
Bacteriedodend	Ja	Ja	Ja	Ja
Biofilmafbreekend	Neen	Ja	Ja	Ja
Restdesinfectie	Ja	Ja	Ja	Ja
Niet-gewenste bijproducten	Ja	Neen	Neen	Ja
Smaakbeïnvloedend	Ja	Neen	Neen	Ja
Corrosief	Ja	Neen	Neen	Neen

betere kwaliteit te hebben dan water uit alternatieve bronnen. Bij gebruik van water uit deze alternatieve bronnen onderneem je beter onmiddellijk actie door te ontsmetten. Het verwijderen van een biofilm is moeilijker dan het vermijden ervan. Zorg ervoor dat je leidingen dus proper zijn. Een biofilm ontstaat dikwijls op plaatsen waar het water stilstaat, bijvoorbeeld in dode leidingen, bochten in het watercircuit, doorhangende leidingen of na langdurige leegstand.

nemer op je bedrijf langskomen voor een officiële staalname, bijvoorbeeld in het kader van een lastenboek." Op de website www.dgz.be > Laboratorium > Overzicht analyses > Wateronderzoek vind je bijkomende informatie over drinkwaterkwaliteit op veebedrijven en de aangewezen streefnormen voor drinkwater. Verder kan iedereen ook terecht op www.water-tool.be om onder meer je drinkwateranalyse te vergelijken met de referentiewaarden in lastenboeken. ■